

MKBT 2016. évi főtitkári beszámoló – IV. melléklet

Cholnoky Jenő Karszt- és Barlangkutató Pályázat

Takácsné Bolner Katalin összefoglalója

A Földművelésügyi Minisztérium anyagi támogatásával, a Társulat ismét meghirdette az idén kerekén 40 esztendőős múltra visszatekintő Cholnoky pályázatot annak érdekében, hogy a hazai karsztvidékeken és barlangokban végzett kutatómunka színvonalas dokumentálásának ösztönzésével gyarapítsa a Társulat adattárában, illetve az országos barlang-, forrás- és víznyelő-nyilvántartásokban mindannyiunk számára hozzáférhető információk körét.

A pályázaton – miután kiírására tavaly nem volt lehetőség – ezúttal két év (2014 és 2015) eredményeivel lehetett indulni. Ez azonban láthatóan nem növelte a tagság érdeklődését: a pályázatra az előzőhöz hasonlóan gyér számú, összesen 6 pályamunka érkezett. A három tagú bíráló bizottság (dr. Leél-Össy Szabolcs, Egri Csaba és Takácsné Bolner Katalin) a benyújtott 2 csoportos és 4 egyéni pályaművet a meghirdetett szempontok szerint értékelte és pontozta. Az eredmények ünnepélyes kihirdetésére az Egerben rendezett Szakmai Napok keretében, november 19-én került sor.

I. díj – 150 000 Ft - Ariadne Karszt és Barlangkutató Egyesület, 84 pont

Az Egyesület Évkönyve ismét kiemelkedett a Cholnoky pályázatra benyújtott anyagok közül, hiszen a jól szerkesztett, gazdag fotóanyaggal illusztrált kötet most is jelentős eredményekről számol be. A Pilis hegységben 2014–2015-ben végzett feltáró kutatásaik révén az Ajándék-barlang hossza 1 km-rel, az Ariadne-barlangrendszeré pedig 600 m-rel növekedett; s 100 m nagyságrendű továbbjutást ért el a bükki Palota 2. sz. barlangban és az Esztramoson is. A feltárások menetét szakszerűen dokumentáló, olvasmányos naplórészletek mellett az évkönyv számos érdekes és értékes szakmai megfigyelést és adatot is tartalmaz, amelyek közül a harmadik éve folyó vízkémiai és stabilizotóp-vizsgálatok eredményei emelendők ki. A pályázatból leginkább csak az új szakaszok térképi dokumentációja hiányolható.

II. díj – 120 000 Ft - Virág Magdolna: „A Rózsadombi barlangok térinformatikai elemzése” c. szakdolgozata, 81 pont

A pályázó geográfus-szakdolgozata a rózsadombi barlangok sajátosságait és környezeti összefüggéseit vizsgálja térinformatikai módszerek alkalmazásával. Ehhez a különböző szakterületek térképanyagán (pl. geomorfológiai, építésföldtani, tektonikai, lejtőkategória-térképek) kívül archív adatokat és adattári forrásokat is felhasznált, és elkészítette a nagy barlangok járatirány-elemzését. Bár a vizsgálat újszerű felismeréseket nem eredményezett, a különféle információk együttes ábrázolása látványosan támaszt alá számos korábbi megállapítást, mint pl. a szerkezeti elemek és a barlangjáratok szoros kapcsolata, vagy a járatok és a felszínmorfológia összefüggésének hiánya. Dicséretes a rengeteg színes térképpel, ábrával, fotóval és diagrammal illusztrált dolgozat igényes kivitele és szakmai alapossága is.

III. díj – 100 000 Ft - MKBT Vulkánszeleológiai Kollektíva, 65 pont

A Kollektíva igényes kivitelű évkönyvei a szokásos részletességgel és az 1980-as évek óta változatlan felépítésben mutatják be a 2014-ben és 2015-ben végzett tevékenységüket. Sajnos a két vastag kötet tartalmának jelentős része (mint például a mesterséges balatonkenesei Tatár-likak, az Auckland környéki lávabarlangok, és a dicséretesen aktív csoportélet ismertetése) nem minősül a kiírás szerinti, *hazai karsztterületeken és barlangokban végzett kutatásnak*; avagy korábbi anyagaikat ismétli kis kiegészítéssel. Változatos témájú további tanulmányaik közül kiemelendő viszont a nemkarsztos

barlangok képződményeinek átfogó osztályozása, és egy tucat új, a zárt szelvény kívánalmának is megfelelő nemkarsztos barlang példamutatóan alapos, térképekkel és immár digitális fotókkal illusztrált dokumentálása.

Pénzjutalom (40 000 – 40 000 Ft)

Csepreghy Ferenc József: „A Pénz-pataki-víznyelőbarlang búvópatakjával kapcsolatosan végzett hidro-geológiai vizsgálatok összehasonlítása” c. tanulmánya, 60 pont

A pályamunkából kitűnik, hogy szerzője nemcsak a Pénz-pataki-víznyelőbarlangot, de annak irodalmát is jól ismeri: a barlang áttekintő bemutatása mellett értékes összefoglalót közöl a korábbi kutatásokról is. A címbeli téma kidolgozása sajnos ezekhez képest jóval szűkszavúbb, és a hivatkozott irodalmakat nem ismerők számára nem is mindig világos. Szívesen olvastunk volna bővebben a vízszintváltozásokkal kapcsolatos megfigyelésekről és az egyéni vizsgálati eredményekről is, ám a tanulmány kurtán-furcsán, szinte befejezetlenül ér véget.

Kocsis Ákos: „Aggteleki karszt, Keszthelyi-hegység, Gerecse, Budai-hegység, Déli-Bakony, Pilis” c. fotó- és video-dokumentációja, 60 pont

Az összeállítás – bár egyes esetekben csak egyetlen kép erejéig – összesen 25 barlangról és víznyelőről készült fotókat és videókat tartalmaz. Közülük dicséretes a nagy barlangi tereket ábrázoló pár kép; az időszakos víznyelőbarlangokat működés közben bemutató anyagok pedig kifejezetten komoly dokumentációs értéket képviselnek, hiszen ilyen hiánypótló felvételek csak ritkán és akkor is csak rövid ideig készíthetők el. Kár, hogy ezekhez semmi kiegészítő információ nem kapcsolódik, még a felvétel időpontja is csak a fájlok háttéradataiból derül ki.

Szenti Tamás: „Jelentés a 2015-ben végzett barlangkutatással kapcsolatos tevékenységemről” c. pályázata, 60 pont

A cím valójában 19 fokozottan védett és 10 egyéb barlang, valamint egyes barlangkutatáshoz kapcsolódó személyek és fogalmak – így például a Cholnoky pályázat – Wikipédia-szócikkének korrekt összeállítását takarja, amihez a pályázó hatalmas adattömeget dolgozott fel. Külön értéket képvisel a bőséges és többnyire PDF-formátumban letölthető vagy linkelt irodalomjegyzék; de a szóismétlésekben bővelkedő és olykor magyartalan fogalmazásmódon van még mit javítani, és a szerző nemigen élt az illusztrációs lehetőségekkel sem.

* Csepreghy Ferenc József a neki megítélt pénzjutalomról utóbb lemondott, mivel az szerinte „cél szerinti juttatásnak” minősülvén a Társulat alapszabálya értelmében összeférhetetlen a Felügyelőbizottság elnökeként betöltött tisztségével. Így a bíráló bizottság rendkívüli ülésén azt a döntést hozta, hogy a fennmaradt összeggel az I. díj értékét egészíti ki.